

УДК 342.924(477)

МЕТА ЗАСТОСУВАННЯ НОРМАТИВНИХ АКТІВ ЯК ІНСТРУМЕНТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ УКРАЇНИ

Патерило І.В., к. ю. н., доцент
кафедри цивільного, трудового та господарського права
Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

У статті досліджується питання мети застосування нормативних актів як інструментів діяльності публічної адміністрації України. Розглянуто наукові підходи до визначення мети видання нормативних актів. Встановлено сутність та особливості формулювання мети прийняття нормативних актів суб'єктами публічної адміністрації. Визначено особливості нормативного закріплення мети прийняття нормативних актів. Сформульовано пропозиції з приводу правової регламентації мети видання нормативних актів суб'єктами публічної адміністрації.

Ключові слова: публічна адміністрація; нормативні акти, інструменти діяльності публічної адміністрації, мета прийняття нормативних актів.

В статье исследуется вопрос цели использования нормативных актов как инструментов деятельности публичной администрации Украины. Рассмотрены научные подходы к определению цели издания нормативных актов. Установлено сущность и особенности формулирования цели принятия нормативных актов субъектами публичной администрации. Определены особенности нормативного закрепления цели принятия нормативных актов. Сформулированы предложения по поводу правовой регламентации цели нормативных актов, которые принимаются субъектами публичной администрации.

Ключевые слова: публичная администрация, нормативные акты, инструменты деятельности публичной администрации, цель принятия нормативных актов.

Paterylo I.V. THE PURPOSE OF APPLICATION OF LEGAL REGULATIONS AS INSTRUMENTS IN ACTIVITY OF PUBLIC ADMINISTRATION OF UKRAINE

This article examines the purpose of application of regulations as instruments of public administration in Ukraine. Considered scientific approaches to determining the purpose issuance of regulations. Determined the essence and characteristics of the formulation of purpose adoption of regulations by public administration. Determined the features of regulatory consolidation of purpose adopting regulations. Formulated the recommendations about the legal regulation the purpose of issuance of regulations by public administration.

Key words: public administration, regulations, instruments of public administration, purpose of the regulations.

Постановка проблеми. Публічна адміністрація України використовує у своїй діяльності різноманітні інструменти, за допомогою яких здійснює управлінський вплив на суспільні відносини в державі. Серед них одними з головних інструментів вважаються нормативні акти суб'єктів публічної адміністрації. Вони відрізняються від інших інструментів (адміністративних актів, адміністративних договорів тощо) за різноманітними ознаками, у тому числі сферою застосування, процедурою прийняття, колом уповноважених на їх видання суб'єктів, вимогами з приводу змісту та оформлення тощо. Однією з таких рис є мета прийняття нормативних актів, якою, зокрема, обумовлюється необхідність їх застосування. Однак у наукових джерелах цій ознаці майже не приділено належної уваги. У цьому ракурсі варто відзначити таких авторів, як Є.С. Герасименко, Р.С. Мельник та інші, які розглядають у своїх працях питання мети видання нормативних актів суб'єктами публічної адміністрації. Проте більшість аспектів її

визначення та правової регламентації залишаються невисвітленими.

З огляду на це метою статті є дослідження мети застосування нормативних актів як інструментів діяльності публічної адміністрації України. Для її досягнення необхідно вирішити такі завдання: ознайомитись із науковими підходами до визначення мети видання нормативних актів; встановити сутність та особливості формулювання мети прийняття нормативних актів суб'єктами публічної адміністрації; визначити особливості нормативного закріплення мети прийняття нормативних актів; сформулювати пропозиції з приводу правової регламентації мети видання нормативних актів суб'єктів публічної адміністрації; зробити висновки щодо сутності та значення визначення мети прийняття нормативних актів.

Виклад основного матеріалу. Приступаючи до розкриття поставлених питань, насамперед відзначимо, що в наукових джерелах сформовано декілька основних підходів до визначення мети видання нор-

мативних актів суб'єктами публічної адміністрації. Зокрема, учені характеризують її таким чином:

– як вплив на суспільні відносини у сфері державного управління на поведінку учасників цих відносин [1];

– як встановлення, зміну або скасування правових норм [2, с. 384] (такий підхід до визначення мети (або спрямування) досліджуваних інструментів, до речі, закріплено в нормативних актах деяких колишніх союзних республік, наприклад у ст. 2 Закону Киргизької Республіки «Про нормативні правові акти Киргизької Республіки» [3], ст. 2 Закону Республіки Узбекистан «Про нормативно-правові акти» [4], ч. 1 § 1 Правил підготовки і прийняття відомчих нормативно-правових актів, затверджених наказом міністра юстиції Республіки Узбекистан від 28 лютого 2014 р. № 53-мх [5]). Однак із цим підходом ми не можемо погодитись повною мірою, оскільки нормативні акти (у їх найзагальнішому розумінні) – це сукупність тих самих правових норм, розміщених у відповідному порядку. А тому формулювання мети прийняття нормативних актів як «встановлення правових норм заради їх встановлення» вважаємо нелогічним. Встановлення, зміна або скасування правових норм, на нашу думку, є швидше способом урегулювання суспільних відносин суб'єктами нормотворчих повноважень за допомогою нормативних актів;

– виконання та застосування положень законів або регулювання суспільних відносин у разі відсутності відповідного закону (законів) [6, с. 253] (у частині виконання положень закону цей підхід також знайшов свій прояв у нормативно-правових актах зарубіжних держав, а саме: у п. 3 ч. 1 ст. 1 Закону Республіки Казахстан «Про нормативні правові акти» [7], п. 1 § 1 Правил підготовки нормативних правових актів федеральних органів виконавчої влади та їх державної реєстрації, затверджених Постановою Уряду Російської Федерації від 13 серпня 1997 р. № 1009 [8]). У цьому випадку слід уточнити, що нормативні акти публічної адміністрації так чи інакше регулюють суспільні відносини. Однак таке регулювання може здійснюватись як за наявності відповідного закону, на виконання якого приймається та/або положення якого розвиваються та конкретизуються в підзаконному нормативному акті, так і за його відсутності.

Отже, узагальнюючи викладене, наголосимо на тому, що метою прийняття нормативних актів завжди є регулювання суспільних відносин шляхом встановлення (зміни або скасування) правових норм.

Водночас чітке формулювання мети залежить від того, чи має місце законодавче врегулювання певної сфери суспільного життя, чи воно відсутнє. За наявності відповідних законів означена мета полягатиме у виконанні (застосуванні, реалізації) положень законів, їх розвитку. При цьому варто пам'ятати, що нормативні акти можуть бути спрямовані на виконання таких нормативних актів:

– окремих положень закону (наприклад, Порядок здійснення державного архітектурно-будівельного контролю, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 23 травня 2011 р. № 553 [9], спрямовано на виконання ст. 41 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» [10]);

– закону загалом (наприклад, Положення про форму та зміст розрахункових документів, затверджене наказом Державної податкової адміністрації України від 1 грудня 2000 р. № 614 [11], скероване на виконання Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» [12]);

– положень декількох законів та інших нормативно-правових актів (наприклад, наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України «Про затвердження форм актів та інших документів, які складаються під час або за результатами здійснення державного архітектурно-будівельного контролю» від 15 травня 2012 р. № 240 [13], прийнятий на виконання ст. ст. 3, 4 Закону України «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності» [14], ст. ст. 244-6, 254, 283 Кодексу України про адміністративні правопорушення [15] та п. 15 Порядку здійснення державного архітектурно-будівельного контролю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 травня 2011 р. № 553).

У разі ж відсутності відповідного закону(законів) мета визначатиметься безпосередньо як урегулювання суспільних відносин. Наприклад, як відзначається в пояснювальній записці до проекту Закону України «Про вогнепальну зброю цивільного призначення» від 1 грудня 2014 р. № 1135 [16; 17], правовідносини, що виникають щодо обігу вогнепальної зброї цивільного призначення та бойових припасів до неї, які можуть знаходитись у власності фізичних та юридичних осіб в Україні, урегульовані лише підзаконним нормативно-правовим актом – Інструкцією про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та ви-

користання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металічними снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боеприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів, затвердженою наказом Міністерства внутрішніх справ України № 622 від 21 серпня 1998 р. [18].

Водночас зауважимо, що регулювання суспільних відносин як мета прийняття нормативного акта може формулюватись різноманітним чином та втілюватися в різних заходах, у залежності від виду нормативного акта, наприклад:

- наказ, розпорядження, постанова, рішення приймаються з метою виконання покладених на суб'єктів видання таких актів завдань та здійснення функцій відповідно до наданої компетенції та спрямовані на реалізацію Конституції та інших актів законодавства України, спрямування регулювання суспільних відносин у сферах державного управління, віднесених до його відання;

- правила спрямовані на конкретизацію норм права загального характеру з метою врегулювання поведінки суб'єктів правовідносин у певних галузях державного чи суспільного життя та вирішення процедурних питань;

- порядок спрямований на встановлення механізму реалізації прав та обов'язків фізичних та юридичних осіб, процедури застосування нормативно-правового акта та умов провадження певної діяльності;

- інструкція спрямована на детальне визначення змісту й методики правового регулювання в певній сфері суспільних відносин;

- регламент спрямований на визначення порядку та процедури діяльності відповідного органу та його структурних підрозділів;

- статут та положення спрямовано на визначення статусу, обсягу повноважень суб'єктів публічної адміністрації [19; 2, с. 386] тощо.

У додаток до вказаного також відзначимо, що з аналізу нормативних актів суб'єктів публічної адміністрації випливає, що мета їх прийняття може:

- 1) бути закріпленою безпосередньо в самому нормативному акті та формулюватись:

- відповідним чином, тобто як виконання положень закону або як регулювання певної сфери суспільних відносин (у разі відсутності закону). Наприклад, у Положенні про форму та зміст розрахункових

документів, затвердженому наказом Державної податкової адміністрації України від 1 грудня 2000 р. № 614, закріплено, що «це Положення розроблено на виконання Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг»;

- як регулювання певної сфери суспільних відносин, незалежно від наявності або відсутності відповідного закону (законів) або його (їх) положень. Наприклад, у Рішенні Київської міської ради «Про запровадження в місті Києві багатофункціональної електронної пластикової картки «Картка киянина» від 17 квітня 2013 р. № 104/9161 [20] закріплено, що це рішення, у тому числі Положення про багатофункціональну електронну пластикову картку «Картка киянина», що додається до нього, прийняті «з метою підвищення соціального захисту малабезпечених верств населення міста Києва, впорядкування механізмів надання пільг, їх обліку та адресності, розвитку безготівкових форм розрахунків»; у Рішенні Київської міської ради «Про Тимчасовий порядок передачі (надання) земельних ділянок у користування або у власність із земель комунальної власності в місті Києві» від 28 лютого 2013 р. № 63/9120 [21] закріплено, що воно прийняте «з метою визначення порядку передачі (надання) земельних ділянок у користування або у власність із земель комунальної власності»;

- 2) не закріплюватись взагалі. Зазвичай у таких випадках вказується, що такий нормативний акт прийнято відповідно (або відповідно) до певного нормативно-правового акта (наприклад, Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку здійснення державного архітектурно-будівельного контролю» від 23 травня 2011 р. № 553, Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України «Про затвердження форм актів та інших документів, які складаються під час або за результатами здійснення державного архітектурно-будівельного контролю» від 15 травня 2012 р. № 240).

Окреслена неоднозначність підходів до визначення та закріплення мети в нормативних актах обумовлена тим, що на сьогодні відсутній єдиний порядок, єдині вимоги до прийняття нормативних актів суб'єктами публічної адміністрації. Натомість стан правової регламентації їх видання характеризується тим, що такі вимоги:

- розміщені в численних нормативно-правових актах: ст. 59 Закону України

«Про місцеве самоврядування в Україні» [22], ст. ст. 6, 41 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» [23], Розділі V Закону України «Про охорону праці» [24], Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади» від 28 грудня 1992 р. № 731 [25], Наказі Міністерства юстиції України «Про вдосконалення порядку державної реєстрації нормативно-правових актів у Міністерстві юстиції України та скасування рішення про державну реєстрацію нормативно-правових актів» від 12 квітня 2005 р. № 34/5 [19] та інших.;

– частіше за все (але не виключно) встановлюються кожним суб'єктом публічної адміністрації самостійно, наприклад, р. 4 Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 р. № 950 [26], Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил підготовки проектів актів Кабінету Міністрів України» від 6 вересня 2005 р. № 870 [27], Наказ Міністерства транспорту України «Про затвердження Порядку підготовки нормативно-правових актів Міністерством транспорту України та Порядку підготовки та подання на державну реєстрацію відомчих нормативно-правових актів Міністерства транспорту України» від 24 січня 2003 р. № 48 [28], Наказ Національної служби посередництва і примирення «Про затвердження Положення про порядок підготовки, затвердження та обліку нормативних актів Національної служби посередництва і примирення» від 21 листопада 2002 р. № 380 [29], Інструкція про порядок підготовки, видання, реєстрації, надсилання та систематизації нормативних документів Національного банку України, затвердженою постановою Правління Національного банку України від 20 грудня 1995 р. № 313 [30], пп. 11–13 Регламенту Запорізької обласної державної адміністрації, затвердженого Розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 13 грудня 2011 р. № 515 [31], ст. ст. 21–23, 28, 34–37 Регламенту Київської міської ради, затвердженої рішенням Київської міської ради від 12 листопада 2014 р. № 351/351 [32] та інші.

Викладене, на нашу думку, не сприяє встановленню єдиної практики та стандартів прийняття нормативних актів суб'єктами публічної адміністрації. Тому необхідним є, на нашу думку, прийняття Закону України «Про нормативно-правові акти», у якому буде визначено всі питання, пов'язані з прийняттям нормативно-правових

актів, включаючи вимоги до їх змісту та оформлення, і встановлено єдині стандарти застосування названого інструменту в діяльності публічної адміністрації. Також цим законом має бути визначено, чи є мета видання нормативних актів обов'язковою змістовною складовою всіх без винятку актів, за яких випадків та яким чином вона має бути сформульована.

Висновки. Таким чином, підсумовуючи викладене, підкреслимо, що визначення мети прийняття нормативно-правових актів виконує подвійну роль. З одного боку, мета прийняття є однією з головних ознак, за якими нормативні акти відрізняються від інших інструментів діяльності публічної адміністрації, зокрема, вони спрямовані на регулювання суспільних відносин шляхом встановлення (зміни або скасування) правових норм, а з іншого – закріплення мети в нормативних актах дозволяє коротко охарактеризувати значення кожного нормативного акта в регулюванні суспільних відносин та визначити їх конкретну спрямованість. Це сприяє розумінню, у яких випадках варто звертатись до тих або інших нормативних актів, а також врахуванню всіх необхідних правових норм у правозастосовній практиці.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Адміністративне право : [навч. посіб.] / О.І. Остапенко, З.Р. Кісіль, М.В. Ковалів, Р.В. Кісіль. – К. : Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/1584072045125/pravo/administrativne_pravo.
2. Загальне адміністративне право : [підручник] / [І.С. Гриценко, Р.С. Мельник, А.А. Пухтецька та ін.] ; за заг. ред. І.С. Гриценка. – К. : Юрінком Інтер, 2014. – 568 с.
3. О нормативных правовых актах Кыргызской Республики : Закон Кыргызской Республики от 20 июля 2009 г. № 241 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://minjust.gov.kg/?page_id=258.
4. О нормативно-правовых актах : Закон Республики Узбекистан от 14 декабря 2000 г. № 160-II [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://lex.uz/Pages/GetAct.aspx?lact_id=17141.
5. Об утверждении Правил подготовки и принятия ведомственных нормативно-правовых актов : Приказ министра юстиции Республики Узбекистан от 28 февраля 2014 г. № 53-мх [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://lex.uz/pages/getpage.aspx?lact_id=2349916.
6. Мельник Р.С. Загальне адміністративне право : [навч. посіб.] / [Р.С. Мельник, В.М. Бевзенко] ; за заг. ред. Р. С. Мельника. – К. : Ваїте, 2014. – 376 с.
7. О нормативных правовых актах : Закон Республики Казахстан от 24 марта 1998 г. № 213-I [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=1009108/

8. Об утверждении Правил подготовки нормативных правовых актов федеральных органов исполнительной власти и их государственной регистрации : Постановление Правительства Российской Федерации от 13 августа 1997 г. № 1009 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_172192//
9. Про затвердження Порядку здійснення державного архітектурно-будівельного контролю : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2011 р. № 553 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/553-2011-%D0%BF/>
10. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17 лютого 2011 р. № 3038-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 34. – Ст. 343.
11. Про затвердження нормативно-правових актів до Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» : Наказ Державної податкової адміністрації України від 1 грудня 2000 р. № 614 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0105-01>.
12. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг : Закон України від 6 липня 1995 р. № 265/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 28. – Ст. 205.
13. Про затвердження форм актів та інших документів, які складаються під час або за результатами здійснення державного архітектурно-будівельного контролю : Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 15 травня 2012 р. № 240 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1116-12>.
14. Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності : Закон України від 14 жовтня 1994 р. № 208/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 46. – Ст. 411.
15. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122.
16. Про вогнепальну зброю цивільного призначення : проект Закону України від 1 грудня 2014 р. № 1135 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=1135&skl=9.
17. Каплін С.М. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про вогнепальну зброю цивільного призначення» / С.М. Каплін. – 1 грудня 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=1135&skl=9.
18. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боеприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 21 серпня 1998 р. № 622 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98>.
19. Про вдосконалення порядку державної реєстрації нормативно-правових актів у Міністерстві юстиції України та скасування рішення про державну реєстрацію нормативно-правових актів : Наказ Міністерства юстиції України від 12 квітня 2005 р. № 34/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0381-05>.
20. Про запровадження в місті Києві багатофункціональної електронної пластикової картки «Картка киянина» : Рішення Київської міської ради від 17 квітня 2013 р. № 104/9161 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://kmr.ligazakon.ua/SITE2/1_docki2.nsf/alldocWWW/B89A372DF8E566AFC2257B7400686D54?OpenDocument.
21. Про тимчасовий порядок передачі (надання) земельних ділянок у користування або у власність із земель комунальної власності в місті Києві : Рішення Київської міської ради від 28 лютого 2013 р. № 63/9120 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://kmr.ligazakon.ua/SITE2/1_docki2.nsf/alldocWWW/DD0865202590CFFBC2257B35006DEA79?OpenDocument.
22. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
23. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20–21. – Ст. 190.
24. Про охорону праці : Закон України від 14 жовтня 1992 р. № 2694-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 49. – Ст. 668.
25. Про затвердження Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 1992 р. № 731 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/731-92-%D0%BF>.
26. Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 р. № 950 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-%D0%BF/print1390081659091202>.
27. Про затвердження Правил підготовки проектів актів Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 6 вересня 2005 р. № 870 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/870-2005-%D0%BF>.
28. Про затвердження Порядку підготовки нормативно-правових актів Міністерством транспорту України та Порядку підготовки та подання на державну реєстрацію відомчих нормативно-правових актів Міністерства транспорту України : Наказ Міністерства транспорту України від 24 січня 2003 р. № 48 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua-info.biz/legal/basefe/ua-smeyxu.htm>.
29. Про затвердження Положення про порядок підготовки, затвердження та обліку нормативних актів Національної служби посередництва і примирення : Наказ Національної служби посередництва і примирення від 21 листопада 2002 р. № 380 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.uazakon.com/documents/date_4g/pg_iighoz.htm.

30. Інструкція про порядок підготовки, видання, реєстрації, надсилання та систематизації нормативних документів Національного банку України : Постанова Правління Національного банку України від 20 грудня 1995 р. № 313 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/va313500-95>.

31. Регламент Запорізької обласної державної адміністрації : Розпорядження голови обласної держав-

ної адміністрації від 13 грудня 2011 р. № 515 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zoda.gov.ua/article/1020/reglament-roboti.html>.

32. Про Регламент Київської міської ради : Рішення Київської міської ради від 12 листопада 2014 р. № 351/351 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://kmr.ligazakon.ua/SITE2/1_docki2.nsf/alldocWWW/9425E335DAE004F9C2257DA1006DEDD8?OpenDocument.